

z osoblyvymy potrebamy : shliakhy rozbudovy : zb. nauk. prats / red. V. V. Zasenka, A. A. Kolupaieva. Kyiv : Nasha drukarnia. Vyp. 13. S. 262 – 271.

В статті отмечены основные проблемы семей, которые воспитывают детей с особенными потребностями и обоснована актуальность социальной работы с ними. В соответствии с уровнем психолого-педагогической адаптации семьи к особенным потребностям ребенка, выделены типаж семей (семьи с высоким, средним и низким уровнями) и указаны схемы поведения родителей относительно детей, которые имеют особенные потребности. На основе анализа зарубежных практик выявлены общие и отличные черты предоставления социальной помощи этой категории семей в Украине. Раскрыта сущность социальной поддержки родителей детей с особенными потребностями, исследовано и обосновано ее содержание. Определены пути оптимизации социальной работы с семьями, которые воспитывают детей с особенными потребностями.

Ключевые слова: особенные потребности; дети с особенными потребностями; родители детей с особенными потребностями; социальная поддержка; социальная адаптация; социальная работа.

The article presents the main problems of families in which children with special needs are brought up and the relevance of social work with them is substantiated. According to the level of development of the indicator of psychological and pedagogical adaptation of the family to the special needs of the child, three types of families (families with high, middle and low levels) are identified and patterns of behavior of parents towards children with special needs are indicated. Based on the analysis of foreign practices, common and distinctive features of providing social assistance to a certain category of families in Ukraine have been identified. The essence of social support of parents of children with special needs is revealed, its content is investigated and substantiated. Ways to optimize social work for families with special needs children are identified.

Key words: special needs; children with special needs; parents of children with special needs; social support; social adaptation; social work.

УДК 37. 013.302(420)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-2(10)/2-66-69

Поліщук Юрій Йосипович,

доктор педагогічних наук, професор,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ДИТЯЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

У статті аналізується проблема соціального виховання школярів у дитячих громадських об'єднаннях. Особливу увагу приділено аналізу ролі соціально-педагогічної діяльності в процесі становлення педагогічної системи дитячих громадських об'єднань. Розкрито форми і методи впливу соціально-педагогічної діяльності дитячих громадських об'єднань на процес формування особистісних якостей членів дитячих громадських об'єднань. Розроблена методика соціального виховання юної особистості в дитячих громадських об'єднаннях. Виходячи із визначення методологічних підходів до розуміння мети і завдань соціального виховання сформульовані принципи соціального виховання, основні підходи до визначення форм і методів соціального виховання школярів в дитячих громадських об'єднаннях.

Ключові слова: дитячі громадські об'єднання, школярі, соціальне виховання, принципи соціального виховання, форми і методи соціального виховання особистості.

Постановка проблеми. Проблема соціального виховання у школярів на сьогоднішній день є особливо актуальною і недостатньо дослідженою. У працях вітчизняних учених (С. Архипова, О. Безпалько, І. Бех, І. Зверева, А. Капська, М. Малькова, С. Харченко та ін.) проаналізовано основні вимоги, які ставить суспільство до процесу формування особистісних якостей у дітей і підлітків. Система їхніх вимог диктується кардинальними змінами в житті мільйонів громадян України, орієнтацією на європейський ідеал особистості. Демократичні ідеали сучасності можна охарактеризувати як поєднання демократичних принципів і толерантності. Європейське суспільство початку ХХІ ст. стає все більше полікультурним, що вимагає формування полікультурної свідомості і полікультурного світогляду, надає школярам право обрання різноманітних ціннісних орієнтацій, пропонує широку різноманітність професійних і духовно-культурних уподобань.

Дитячий рух у ХХІ ст. стає все більш важливим і помітним інститутом соціального виховання особистості. У 2019 р. в Україні функціонувало 92 всеукраїнських і регіональних дитячих громадських об'єднань. Проте охопленість дітей і підлітків складає лише 7% від загального числа учнів. Незважаючи на певне число наукових досліджень все ще залишається нерозв'язаною проблема надання практичної допомоги вихователям дитячих громадських об'єднань в організації соціального виховання їхніх членів.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки нагромаджено певне число наукових розробок з проблеми соціального виховання школярів: О.Бурим (соціальне виховання молодших школярів у приватних загальноосвітніх навчальних закладах), О. Джексон (соціальне виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах

соціокультурного середовища недільної школи), С. Мукомел (формування духовних цінностей старшокласників в умовах соціально-виховуючого середовища), О. Кузьменко (соціальне становлення особистості в умовах відкритої соціально-педагогічної системи), О. Безпалько (теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді), Б. Купріянов (соціальне виховання в закладах додаткової освіти дітей); з виховної і соціально-педагогічної діяльності дитячих громадських об'єднань: А. Гулевська (гайдинг як соціально-педагогічна система), С. Діба (педагогічні умови соціалізації учнівської молоді в скаутських організаціях), Ю. Жданович (організаційно-педагогічні засади виховного процесу у скаутській організації Пласт), Н. Заверико (соціалізація старшокласників у самодіяльних об'єднаннях), А. Зайченко (дитяче об'єднання: формування ціннісних ставлень особистості), М. Окаринський (формування в підлітків несприйнятливості до вживання наркотичних речовин у діяльності Пласту), Н. Онищенко (корекція девіантної поведінки молодших школярів у процесі діяльності дитячих громадських організацій), Л. Романовська (теорія і практика соціально-педагогічної підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань України) та ін.).

Мета статті: визначення і обґрунтування сутності соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях як важливої основи формування особистості дітей і підлітків.

Результати дослідження. Сучасний дитячий рух – явище багатогранне. Йому притаманна різноманітна спрямованість, динаміка; самодіяльність, яка реалізує природні потреби дітей; значний діапазон міжособистісної взаємодії; багаторівнева система контактів; неформальний характер, довільний стиль діяльності.

Дитяче громадське об'єднання – це добровільне об'єднання

дітей і дорослих (у ролі вихователів), що створюється на певних принципах і переслідує відповідну мету. Щодо останньої, то вона як правило має гібридний характер, тобто поєднання бажання дітей урізноманітнити проведення свого вільного часу і бажання дорослих керівників надати діяльності об'єднання соціально значущої виховної спрямованості.

Дитяче громадське об'єднання являє собою суттєве доповнення в процесі соціального виховання школярів, адже вона реалізує вільну дитячу ініціативу стосовно дитячих фантазій і мрій, створює умови для втілення в життя устремлень членів об'єднань. Поряд з тим, в силу певних матеріальних і часових обмежень, вчить дітей усвідомленому вибору діяльності, колективній дисципліні, підпорядкуванню певним правилам і обов'язкам шляхом самообмеження. Процес соціального виховання може бути ефективним лише при достатньо чіткій регламентації діяльності об'єднання, врахування інтересів і бажань його членів, при умові надання їм можливостей для самовираження, змістовного і довільного спілкування, самоствердження в тих чи інших ролях.

На нашу думку, процеси соціалізації і соціального виховання членів дитячих організацій дуже тісно пов'язані. Зокрема, С. Харченко підкреслює, що «для нас все більш актуально постає виявлення І. Коном однієї із головних макросоціальних тенденцій, яка полягає у зміщенні значущості конкретних агентів соціалізації. Ця тенденція має пряме відношення до всього дитячого руху. Перебудовні процеси надали дітям і молоді широкі можливості самоутвердження не тільки в рамках традиційних інститутів соціалізації і соціального виховання, але й поза ними. Одним з таких масових проявів цих можливостей самореалізації і стали дитячі та молодіжні громадські об'єднання. Їхня роль визначається реальною можливістю реалізації потреби в самоутвердженні, самовизначенні, самостійності... особистості» [6, с.12].

Мету соціального виховання І. Зверева визначає «як формування здатності юної особи до активного функціонування в конкретній соціальній ситуації при забезпеченні повноцінного розвитку цієї особистості як неповторної людської індивідуальності» [3, с.146]. Аналізуючи зв'язок між соціалізацією, соціальним вихованням і діяльністю дитячих громадських об'єднань ряд науковців (А. Гулевська, С. Діба, Ю. Жданович, Л. Романовська та ін.) розглядають соціальне виховання як організований і впорядкований певними організаційними засадами процес формування соціально важливих рис і особистісних якостей школяра, необхідних йому для успішної соціалізації. «У сучасній науці соціальне виховання розуміється як планомірне створення умов для відносно цілеспрямованого розвитку юної особистості в процесі її соціалізації» [3, с.120].

Аналогічну позицію займає і В. Безпалько, яка підкреслює, що «соціальне виховання учнів як частина процесу соціалізації у територіальній громаді являє собою цілеспрямоване управління процесом формування особистості на основі її залучення до різних видів соціальних відносин у спілкуванні, практичній діяльності тощо» [1, с.230].

Основні характеристики сутності соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях можна визначити виходячи із специфіки діяльності зазначених об'єднань, які знаходять своє відображення у взаємодії регуляторної, виховної, пізнавальної, оціночної мотиваційної, комунікативної та інших функцій. Соціальне виховання активно впливає на поведінку і свідомість школяра у всіх сферах його особистого життя. Отже, соціальне виховання тісно пов'язано із соціалізацією особистості. У цьому зв'язку виникає необхідність вирішення проблеми формування особистісної культури дітей і підлітків, що є актуальним в наш час, коли наявними є ціла низка суперечностей в сучасному суспільстві.

Ознайомлення з теоретичними напрацюваннями вітчизняних дослідників (Л. Воротняк, Л. Гончаренко, В. Калінін, Р. Кравець та ін.), з практичним досвідом роботи дитячих громадських об'єднань дозволило визначити низку суперечностей між:

– загальною уніфікацією процесу соціалізації дітей та підлітків, загальноєвропейською тенденцією до стандартизації виховних засобів і орієнтирів та особливостями здійснення соціального виховання в Україні;

– зростанням значення формування полікультурної свідомості і полікультурного світогляду та відсутністю науково-педагогічного забезпечення процесу їхнього формування;

– необхідністю залучення вчителів, соціальних педагогів, вихователів дитячих громадських об'єднань до уніфікації виховного процесу в зазначених об'єднаннях та реальним станом речей.

Виходячи із зазначеного ми вважаємо, що суть організації соціального виховання членів дитячих громадських об'єднань полягає в тому, щоб активізувати процес формування суспільно важливих рис і особистісних якостей членів об'єднань через їхнє залучення до соціально важливої і суспільно-корисної діяльності, з тим, щоб дитина (підліток) могла (міг) більш активно формувати в собі зазначені риси і якості. На підставі сформульованої концепції, на принципах аксіологічного, системного, синергетичного і особистісно-орієнтованого методологічних підходів, була розроблена методика соціального виховання юної особистості в дитячих громадських об'єднаннях. Зазначена методика являє собою творче поєднання чотирьох блоків:

– блоку творчо-соціального само визначення (на його підставі формуються місячні, річні і перспективні (на кілька років) програми соціального виховання);

– блоку конкретизації діяльності по здійсненню соціального виховання дітей і підлітків;

– організаційно-методичного блоку, що являє собою розроблені варіанти методів і прийомів виховання соціально важливих рис і якостей особистості;

– блоку аналізу виховної діяльності дитячих громадських об'єднань і внесення відповідних корективів.

Методика організації соціального виховання дітей і підлітків в дитячих громадських об'єднаннях є творчою і відзначається різноманітністю у здійсненні, оскільки кожний із виділених блоків вирішує відповідне завдання, і лише їхня сукупність у різних варіантах дозволяє досягати поставленої мети – створити ефективну соціально-педагогічну систему соціального виховання. Разом з тим, важливим вбачається розробка механізму реалізації кожного блоку.

Відомо, що метою виховної діяльності є створення умов досягнення практичного результату. Це певна послідовність конкретних дій, що визначає характер і порядок реалізації різноманітних акцій і заходів. Процес визначення цілей діяльності включає в себе встановлення якісних і кількісних характеристик мети, що, відповідно, залежить від специфіки діяльності, характеристики бажань і сподівань членів об'єднань, рівня вимог до діяльності, особистісних чинників (мотивацій, здібностей, рівня потреб та інтересів). Окремо необхідно виділити роль соціального педагога в процесі організації соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях і надання ним соціально-педагогічної підтримки членам об'єднань. Зокрема, Л. Романовська стверджує, що «провідна ідея концепції соціально-педагогічної підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань полягає в необхідності розробки комплексу заходів соціально-педагогічного спрямування, об'єднаних загальною метою їхнього перетворення на ефективний інститут соціалізації і виховання підростаючого покоління» [5, с.334].

Процес формування цілей соціального виховання вимагає від соціального педагога, з однієї сторони, високого рівня кваліфікації, що потребує постійної роботи над удосконаленням своєї професійної майстерності, а з іншої, врахування специфіки конкретного дитячого громадського об'єднання. Отже, мету діяльності дитячого громадського об'єднання по організації соціального виховання своїх членів можна розглядати в двох аспектах. З однієї сторони це мета діяльності дитячого об'єднання в уявленні дітей і підлітків, з іншої – це науково розроблена виховна мета, яку намагаються втілити в практичні результати соціальні педагоги і вихователі. Зафіксуємо в контексті заявленого наступне:

процес формування мети соціального виховання включає в себе визначення якісних і кількісних характеристик її мети, які залежать від специфіки діяльності дитячої спілки, рівня вимог до діяльності, особистісних чинників (мотивацій, здібностей, рівня інтересів і потреб). Отже, процес оформлення педагогічної мети вимагає від соціального педагога професійного аналізу сутності виховної діяльності конкретного дитячого громадського об'єднання, врахування особливостей та матеріальних умов його функціонування.

Необхідно слід наголосити на професійному плануванні виховної діяльності дитячої спілки. Будь-яка акція чи захід проводиться в певних умовах і вимагають відповідного використання адекватних засобів і форм реалізації, застосування певних методів. Формування особистісно значущих рис та якостей дітей і підлітків в процесі функціонування дитячого громадського об'єднання повинно відбуватися в процесі суспільно-корисної і соціально значущої діяльності на основі практико-орієнтованих дій, що дозволяє трансформувати кількісні показники в якісні.

Вважаємо, що головним завданням організації діяльності дитячих громадських об'єднань по здійсненню соціального виховання є наповнення дій дітей та підлітків соціально значущим змістом, виходячи із конкретики сучасного європейського та українського суспільств.

Соціальному педагогу, який ставить перед собою завдання надати методичну і практичну допомогу дитячій спілці та її вихователям, не слід забувати, що кожний школяр – член спілки – це особистість зі своїм внутрішнім світом і різноманітними інтересами та уподобаннями, ціннісними орієнтаціями і моральними переконаннями, тому необхідно надавати кожній дитині право брати активну участь у плануванні діяльності спілки, визначенні мети її функціонування.

Виходячи із визначення методологічних підходів до розуміння мети і завдань соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях нами були сформульовані принципи соціального виховання у зазначених об'єднаннях. Це принцип системності і послідовності, що вимагає системного впливу на процес формування особистості. Принцип свідомості, активності стосовно членів дитячих громадських об'єднань, який дає підстави для ефективної реалізації даної мети. Принцип поваги до особистості дитини (підлітка) у поєднанні з із загальною вимогливістю вихователів, що є умовою ефективної виховної діяльності дитячого громадського об'єднання.

Проаналізувавши виховну діяльність цілого ряду дитячих спілок, можна стверджувати, що названі принципи знайшли помітне відображення в їхній діяльності. Вважаємо, що вони відіграють важливу роль у формуванні особистості дитини (підлітка), в обранні соціальним педагогом ефективних методів і засобів здійснення соціального виховання. У визначенні змісту, сутності, методики здійснення соціального виховання важливу роль відіграли дослідження В. Безпалько, О. Гуренко, І. Звереві, Л. Романовської та інших. Базуючись на їхніх наукових розробках нами були сформульовані основні підходи до визначення методів і форм організації соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях:

1. Методи і форми організації соціального виховання включають: методи формування полікультурної свідомості і полікультурного світогляду; організації суспільно-корисної і соціально значущої діяльності; стимулювання соціально відповідальної поведінки; контролю і самоконтролю.

2. Методи і форми здійснення соціального виховання розглядаються в тісній єдності із реалізацією методики морального виховання.

Виходячи із зазначеного було розроблено комплекс методів соціального виховання дітей (підлітків) в дитячих громадських об'єднаннях. До них ми відносимо:

– *методи формування полікультурної свідомості і полікультурного світогляду особистості* (дискусії, бесіди, тематичні вечори, метод прикладу тощо);

– *методи організації діяльності соціально значущого спрямування і формування досвіду зразкової поведінки* (педагогічна вимога, вимога колективу; громадська думка; доручення; вправа; створення виховуючих ситуацій; створення ситуації набуття практичного досвіду відповідальної поведінки);

– *методи стимулювання відповідальної діяльності і поведінки* (змагання, заохочення, покарання, створення ситуації успіху).

Важливою особливістю першої групи методів є активна участь школяра в процесах планування і організації діяльності дитячої спілки, його перетворення в активного суб'єкта особистісної соціалізації.

Друга група методів дозволяє розробити методіку організації соціального виховання, технологізувати зазначений процес. Достатньо ефективними нам вбачається регулярно здійснювані акції і заходи суспільно-корисного і соціально значущого спрямування. Регулюючи функцію виконує метод-вимога, під яким ми розуміємо виховання в члена об'єднання відповідального ставлення до своїх обов'язків і вчинків. Виховні дії спрямовані на засвоєння моральних норм поведінки, сприяють розвитку моральної основи особистості.

Третя група – методи стимулювання відповідальної діяльності і поведінки. Вважаємо, що стимулювати відповідальну поведінку – означає спрямовувати дитину (підлітка) до аналізу і корекції своєї поведінки у відповідності із суспільними стандартами і нормами поведінки.

Органічною складовою методіки соціального виховання є і *блок аналізу виховної діяльності* дитячих громадських об'єднань і внесення відповідних коректив. Для здійснення аналізу процесу і результатів соціального виховання ми адаптували і використали: *діагностичну методіку вивчення мотивів участі школярів у зазначеній діяльності*. Її мета – виявлення мотивів участі дітей (підлітків) у діяльності дитячих спілок і методіку «Акт добровольців» для визначення рівня активності і мотивів участі школярів у життєдіяльності свого співтовариства через створення виховуючих ситуацій.

Розроблена нами методіка здійснення соціального виховання членів дитячих організацій сприяє формуванню світоглядної, правової і духовно-моральної культури особистості. Єдність цих компонентів культури особистості є передумовою її соціалізації, соціально відповідальної поведінки, пов'язаної з виконанням типових ролей громадянина і вихованням громадянськості як інтегральної якості. Для реалізації цих завдань і потрібна методіка виховання громадянських якостей учнів в дитячих громадських об'єднаннях, а для ефективного і результативного функціонування самої методіки необхідним є комплекс соціально-педагогічних умов. Аналіз реальної діяльності різноманітних дитячих громадських об'єднань дозволив нам виділити такі соціально-педагогічні умови, які прямо впливають на виховання соціально важливих рис і якостей особистості школярів у зазначених об'єднаннях. До них, на нашу думку, можна віднести:

– включення дітей (підлітків) в процеси створення, планування і організації діяльності дитячого громадського об'єднання;

– створення в дитячих громадських об'єднаннях сприятливого морального клімату, особливого виховуючого середовища, які сприяють розвитку мотивації до суспільно-корисної і соціально значущої діяльності;

– діагностичне забезпечення методіки виховання соціально важливих якостей учнів в дитячих громадських об'єднаннях.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, проведені нами дослідження дають підстави стверджувати, що розроблена нами методіка організації соціального виховання в дитячих громадських об'єднаннях є ефективною і може бути впровадженою у діяльність зазначених об'єднань. Метою подальших досліджень може бути розробка методик організації соціального виховання для конкретних дитячих громадських об'єднань, співпраці із іншими суб'єктами соціального виховання.

Список використаних джерел

1. Безпалько О.В. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / Безпалько Ольга Володимирівна. – Луганськ 2007. – 537 с.
2. Дяба С.Г. Педагогічні умови соціалізації учнівської молоді в скаутських організаціях: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Дяба Степан Григорович. – К., 2005. – 19 с.
3. Зверева І.Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія та практика: монографія / І.Д. Зверева. – К.: Правда Ярославичів, 1998. – 333 с.
4. Лісовець О.В. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи із громадськими дитячими та молодіжними організаціями: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Лісовець Олег Васильович. – К., 2008. – 195 с.
5. Романовська Л.І. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань України: монографія / Л.І. Романовська. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 376 с.
6. Харченко С.Я. Социально-педагогические основы подготовки учителя к работе с детскими общественными объединениями дисс. ... д-ра пед. наук 13.00.01 / Харченко Сергей Яковлевич. – М., 1993. – 334 с.

Referernces

1. Bezpalko O.V. (2007) Teoriia i praktyka sotsialno-pedahohichnoi roboty z ditmy ta uchnivskoiu moloddu v terytorialnii hromadi [Theory and practice of social and pedagogical work with children and student youth in the territorial community] dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.05. Luhansk 2007.537 s.
2. Dyba S.H. (2005) Pedahohichni umovy sotsializatsii uchnivskoi molodi v skauts'kykh orhanizatsiakh [Pedagogical conditions for the socialization of student youth in scout organizations Pedagogical conditions for the socialization of student youth in scout organizations]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. K.19 s.
3. Zvierieva I.D.(1998) Sotsialno-pedahohichna robota z ditmy ta moloddu v Ukraini: teoriia ta praktyka [Social and pedagogical work with children and youth in Ukraine: theory and practice]: monohrafiia. K.: Pravda Yaroslavychiv. 333 s.
4. Lisovets O.V. (2008) Formuvannia hotovnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do roboty iz hromadskymy dytiachymy ta molodizhnymy orhanizatsiamy [Formation of the readiness of future social educators to work with public children's and youth organizations]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05.K.195 s.
5. Romanovska L.I.(2011) Teoriia i praktyka sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky diialnosti dytiachykh hromadskykh obiednan Ukrainy [Theory and practice of social and pedagogical support for the activities of children's public associations of Ukraine]: monohrafiia Khmelnytskyi : KhNU. 376 s.
6. Kharchenko S.Ya. (1993) Soczial'no-pedahogicheskie osnovy` podgotovki uchitelya k rabote s detskimi obshhestvenny`mi ob`edineniyami [Socio-pedagogical fundamentals of teacher training for working with children's public associations] diss. ... d-ra ped. nauk 13.00.01.M.334 s.

В статтє раскрыты формы и методы влияния социально-педагогической работы детских общественных объединений на процесс формирования личности школьника. Разработана методика социального воспитания в детских объединениях. Сформулированы принципы социального воспитания школьников в детских общественных объединениях и основные подходы к определению форм и методов их социального воспитания в детских объединениях.

Ключевые слова: детские общественные объединения, школьники, социальное воспитание, принципы, формы и методы социального воспитания личности.

The article analyzes the problem of social education of schoolchildren in children's public associations. Particular attention is paid to the analysis of the role of social and pedagogical activity in the process of becoming a pedagogical system of children's public associations. Forms and methods of influence of social and pedagogical activity of children's public associations on the process of formation of personal qualities of members of children's public associations are revealed. The method of social education of young personality in children's public associations has been developed. The author formulates the principles of social education, basic approaches to determining the forms and methods of social education of school children in children's public associations, based on the definition of methodological approaches to understanding the purpose and objectives of social education. It is emphasized that the organic component of the methodology of social education is analysis of the educational activities of children's public associations and making appropriate adjustments. To carry out the analysis of the process and the results of social education, the diagnostic method of studying the motives of schoolchildren's participation in the specified activity was adapted. The socio-pedagogical conditions that directly influence the education of socially important traits and qualities of the pupils' personality in the mentioned associations are distinguished: involvement of children (teenagers) in the processes of creation, planning and organization of activities of children's public associations; creation of a favorable moral climate in children's public associations, special educational environment, which promote the development of motivation for socially useful and socially significant activity; diagnostic support for the teaching of socially important qualities of students in children's public associations.

Key words: children's public associations, schoolchildren, social education, principles of social education, forms and methods of social upbringing of the individual.

УДК 371;539.3

DOI 10.31339/2413-3329-2019-2(10)/2-69-72

Швардак Маріанна Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м.Мукачеве

ТЕХНОЛОГІЯ ТИМБІЛДІНГУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті визначена актуальність реалізації технології тимбілдингу в умовах закладу загальної середньої освіти задля формування і розвитку команди педагогів; проаналізовано передумови виникнення та визначено сутність тимбілдингу. Окреслена його мета та першорядні завдання, визначена роль керівника закладу загальної середньої освіти у процесі командування. Здійснено аналіз основних стадій розвитку тимбілдингу.

Ключові слова: колектив, команда, командування, тимбілдинг, педагогічний колектив, заклад загальної середньої освіти.